

Sammanfattning av Sidas bedömning av utvecklingen mot strategimålen och insatsportföljens genomförande

	2017	
	Mål ¹	Portfölj ²
Stödområde 1: Ökad tillgång till hälso- och sjukvård		
Strategimål 1.1 Ökad tillgång till hälso- och sjukvård		
Stödområde 2 Stärkt förmåga hos civilsamhället		
Strategimål 2.1 Stärkt förmåga hos civilsamhället		

1 Översikt över strategisammanhanget

Utvecklingen mot strategiresultaten ändrades till rött i 2016-års strategirapport efter att ha bedömts gult under 2015 och Sidas bedömning är att utvecklingen i landet motiverar röd markering även för 2017. Läget i Sydsudan är alarmerande och ytterligare försämringar har skett under året. Väpnad konflikt pågår alltjämt i landet och den ekonomiska situationen är synnerligen oroväckande och utsikterna för utveckling i landet är fortsatt mycket osäker. Det politiska klimatet fortsätter att krympa manövreringsutrymmet för samtliga aktörer i landet

Trots att utvecklingen mot strategins förväntade resultat inte har gått i önskvärd riktning (röd markering), så har insatsportföljen i huvudsak genomförts enligt plan (gul markering).

Insatsportföljens genomförande har konstant bedömts gul 2014 – 2016. Under 2017 har merparten av programmen påverkats på grund av sin geografiska placering eller då konflikten förändrat förutsättningarna för förändringsteori och genomförande. Detta har hanterats genom ett flexibelt

¹ Bedömning av utvecklingen mot **strategimålen**: Grön: Önskvärd riktning; Gul: Delvis önskvärd riktning; Röd: Ej önskvärd riktning.

² Bedömning av **insatsportföljens genomförande**: Grön: Enligt plan; Gul: Delvis enligt plan; Röd: Ej enligt plan.

arbetssätt från Sidas samarbetspartners och insatserna har anpassats och till största del genomförts enligt plan. Även under 2017 bedöms markeringen för genomförandet som gul.

Den utmanande kontexten till trots så går det att genomföra verksamheten rimligt väl enligt plan inom de flesta insatser och den sammanfattande bedömningen är att Sida har valt rätt typ av portfölj i Sydsudan för att genomföra resultatstrategin för Sydsudan 2014–2018.

Strategibelopp: 120 MSEK

Utbetalat belopp 2017: 100 MSEK

Antal insatser 2017: 7³

1.1 Förändringar i kontexten

Efter fyra år av inbördeskrig är landet i en nedåtgående spiral av utbrett våld, stora flyktingströmmar, brott mot de mänskliga rättigheterna och växande humanitär kris. FN:s särskilt inrättade MR-kommission för Sydsudan slår i sin senaste rapport fast att det finns bevis för att SPLA, båda SPLA-O fraktionerna och beväpnade grupper knutna till dessa grupper har begått krigsbrott och brott mot mänskligheten⁴.

Sydsudan fick återigen en bottenplacering i the Institute for Economics and Peace's Global Peace Index, och hamnade på plats 160 av 163 listade länder, med något mindre intensiva väpnade konflikter jämfört med föregående år⁵. I december påbörjade the Intergovernmental Authority on Development (IGAD) en process för att återuppliva det tidigare fredsavtalet ARCSS och samtidigt signerades ett avtal om eldupphör mellan alla parter. Avtalet bröts dock kort därefter och strider fortsatte i olika delar av landet. Varje vecka kommer rapporter om krigsoffer och andra våldshandlingar inklusive sexuella övergrepp mot redan utsatta grupper. Det finns idag inte någon aktör vars verksamhet inte påverkats av situationen i landet. Det våldsamma klimatet i samhället har lett till normalisering av våld och en hög grad av acceptans av våldsamt beteende (såsom t.ex. våld i hemmet).⁶

Sydsudan är ett av världens fattigaste länder och vars ekonomi befinner sig i utdragen kollaps.

Världsbanken skriver att inflationen har stabiliserats något sedan 2016 men priserna fortsätter att stiga.

³ I bilagd P6 Annex to Strategy Report uppgår antalet insatser till 8 då stödet till NGO Forum förlängdes i december 2017 och därför räknas som två separata insatser.

⁴ Report of the Commission on Human Rights in South Sudan, 13 March 2018, A/HRC/37/71

⁵ <http://visionofhumanity.org/indexes/global-peace-index/>

⁶ Conflict and Gender Study – South Sudan Addressing Root Causes Programme Agency for Cooperation and Research in Development, et al., januari 2018

Landets budgeterade intäkter går i stor utsträckning till den väpnade konflikten och i mycket liten utsträckning till sociala tjänster. Regeringens ekonomiska möjligheter har också begränsats av att oljeproduktionen stagnerat. Regeringen har därför sviktat i finansiellt åtagande för bl.a. hälsosektorn och finansiering har helt uteblivit i alla regioner. Omkring 7,5 miljoner människor är beroende av humanitärt stöd och skydd⁷.

Över 4,3 miljoner människor, dvs en tredjedel av Sydsudans befolkning, befinner sig på flykt, varav fler än hälften (2,5 miljoner) utanför landets gränser och bara under 2017 beräknas 700 000 personer ha lämnat Sydsudan.⁸ 87 % av personerna på flykt är kvinnor och barn⁹. En försvårande faktor är att humanitära aktörers tillträde är starkt begränsat, vilket innebär att det är svårt att nå ut till områden där behoven är som störst. Under 2017 fram till den 30 september har Sidas stöd till humanitära program i Sydsudan utökats från 100 till 212 miljoner kronor. Därutöver tillkommer omfattande regionalt humanitärt stöd till omkringliggande länder, framförallt Uganda, för stöd till sydsudanesiska flyktingar.

Förutsättningarna för strategigenomförandet har försämrats jämfört med tidigare år, framförallt då konflikten intensifierats men också beroende på en negativ utveckling av ekonomin och den politiska situationen. Risknivån relaterad till säkerhet för personal och för verksamhet har höjts i hela landet och i samtliga sektorer. Under 2017 har 30 biståndsarbetare dödats i Sydsudan.¹⁰ Flexibilitet, god kontextkännedom och i vissa fall ökad inriktning mot lokal nivå, har ändå på det stora hela kunnat möjliggöra strategigenomförande.

1.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 1. Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten kan inte anges då informationen är ofullständig.	Sveriges andel av det totala biståndet är 2,3 procent
Givargemensam samarbetsstrategi finns inte.	Gemensam EU-strategi finns inte. Gemensam EU-programmering finns inte.
De fem största givarna är: USA, Storbritannien, EU-kommissionen, Tyskland och Kanada.	Sverige är den nionde störste bilaterala givaren. Av EU:s medlemsländer är Sverige den fjärde störste givaren.

Källa OECD-DAC <http://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-data/aid-at-a-glance.htm>, siffrorna avser 2015–2016 och inkluderar även det humanitära stödet.

⁷ South Sudan: Humanitarian Needs Overview 2018, OCHA

⁸ 2017 South Sudan Humanitarian Response in Review, OCHA

⁹ South Sudan Regional Response Plan, January–December 2017

¹⁰ 2017 South Sudan Humanitarian Response in Review, OCHA

Sverige har ett sektionskansli i Juba, Sydsudan och Sveriges ambassadör i Khartoum är ackrediterad även till Sydsudan. Sida har en utsänd- och en lokal medarbetare vid sektionskansliet. Sverige bidrar med personal, inklusive poliser, till FN:s fredsbevarande insats UNMISS.

Givarsamordningen av utvecklingssamarbetet i landet är svag. Det är svårt att koordinera i ett sammanhang som snabbt förändras, bland annat då flera länder roterar personal på grund av begränsande livet i konfliktmiljö. Sida har därför tvingats avsätta avsevärda resurser för att hålla sig à jour.

Inom stödområde 1, hälso- och sjukvård, fanns tidigare en relativt väl fungerande givarkoordinering som leddes av Kanada. Världsbanken tog över den rollen 2016, men på grund av låg bemanning i Juba så sker det via telefonmöten koordinerat från Washington DC. WHO har sedan i november reaktiverat en bredare koordineringsplattform för hälsa. Sida har också utarbetat nära kontakter mellan huvudkontoren, framförallt med Kanada då vi har samsyn i flera tematiska och operativa frågor, bland annat att prioritera jämställdhet och SRHR. Sida har vid några tillfällen fört andra givares talan i den lokala dialogen. En stor del av koordineringen inom stödområde 1 sker på programnivå.

Inom stödområde 2, demokrati och mänskliga rättigheter, träffas ambassad- och givarrepresentanter mer eller mindre regelbundet. Många gånger deltar politiskt utsänd personal och syftet är inte i sig att koordinera men visar på det nära sambandet mellan politik och utvecklingssamarbete i Sydsudan. En konsult har utrett sektorkoordinering inom utvecklingssamarbetet och diskussioner pågår hur förslagen skall tas vidare. Även inom stödområde 2 sker koordineringen på programnivå. Sida är samordnade och ordförande i Friends of UN-Women, där givare till UN Women ingår (Sverige, Norge, Tyskland, Japan och Kanada) vilket ger en strategisk ingång till jämställdhetsfrågorna. Vidare så finns det en Media Donor Group och en Rule of Law grupp, Sida har p.g.a. kapacitetsskäl inte kunnat delta i möten i önskad utsträckning under 2017.

1.3 Synergier med andra svenska strategier

Under 2017 har Sidas humanitära stöd till Sydsudan uppgått till 212 MSEK. Landteamet för Sydsudan har ett nära samarbete med programansvarig för HUM-strategin för att säkerställa att synergier tas tillvara. Under 2017 har också Sidas Afrikaavdelning och HUM rest tillsammans i Sydsudan. Även direkta synergier mellan de två strategierna är tydliga, t.ex så möjliggör stödet till NGO Forum samordning och ökat informationsutbyte kring strategiska frågor för både utvecklings- och humanitära aktörer.

Inom Sveriges globala strategi för Hållbar fred beräknas 6 MSEK haft resultat i Sydsudan, stödet består främst i kärnstöd till organisationer som arbetar med konfliktförebyggande och fred.¹¹

Inom Sveriges strategi för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället har 3,9 MSEK haft bäring på Sydsudan. Stödet till Sydsudan har främst gått genom Pingst – fria församlingar i samverkan (Pingst FFS), Svenska Missionsrådet och Svenska kyrkan. Svenska kyrkan planerar ett pilotprojekt i Sydsudan 2018–2019 med fokus på försoning.

Genom Sveriges regionala strategin för Afrika söder om Sahara ger Sida stöd till relevanta aktörer i fredsprocessen, tex IGAD och AU:s Peace and Security Department.

Sida har under 2017, med stöd från Sidas resiliensrådgivare i Nairobi, initierat ett arbete för att ytterligare stärka samspelet mellan humanitärt bistånd och långsiktigt utvecklingssamarbete. Sida och resiliensrådgivaren har gjort en gemensam resa och påbörjat gemensam analys av flyktingkrisen i norra Uganda. Resiliensrådgivaren har därefter genomfört en studie av utvecklingssamarbetes pågående insatsportfölj. Under tidig höst 2017 genomfördes en mini-workshop där studien och dess rekommendationer diskuterades där sektionskansliet och HUM deltog.

Sida har under året även träffat partner som exempelvis får stöd genom den globala strategin för mänskliga rättigheter och demokrati med verksamhet i Sydsudan, bl. a IDLO och UNESCO.

1.4 Fördelning mellan stödområden

Stödområde ¹²	Utfall 2017, i MSEK
Stödområde 1: Ökad tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård för kvinnor och barn, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	70
Stödområde 2: Stärkt förmåga hos civilsamhället att verka för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna samt försoning mellan rivaliserande folkgrupper och därigenom bidra till stärkt demokrati	30

¹¹ Insatserna vars kärnstöd har resultat i Sydsudan är: Center for Civilians in Conflict 2017-2019, Conciliation Resources, 2016 – 2019, DDG/MAG Global Landmine Initiative 2015-2017, Geneva call, 2017 - 2020, ODI - Budget Strengthening Initiative, 2014 – 2018, Saferworld, 2017 – 2020, UN Action & Experts Rule of Law & Sexual Violence in Conflict, 2009-2017, UNDP global rule of law programme 2016-2018, World bank - State and Peacebuilding Fund, 2016 – 2018 och UNICEF – Protection of children in armed conflict 2017-2019

¹² Se bilagd BISI-rapport P6, tabell 1 Financial Overview & tabell 2 Agreed Amounts

Efter svårigheter 2016 kring utbetalningar till Health Pooled Fund, HPF II som inte kunde beredas klart samt minskning av volym till Civil Society Fund, båda med anledning av den eskalerande konflikten, så har utbetalningarna 2017 återigen kunnat göras enligt plan.

Strategibeloppet har under strategiperioden fördelats så att 70 % av medlen används inom resultatområde 1 och ca 30 % inom resultatområde 2. Sedan konflikten bröt ut har man försökt ställa om portföljen på ett flexibelt sätt för att anpassas till situationen, där så är möjligt. Det innebär att samverka/komplettera/ brygga emellan det humanitära och utvecklingsbiståndet. Detta för att ge bättre möjligheter att leverera på samhällsservice snarare än att i nuläget nå resultat som syftar till långsiktig utveckling. Förutsättningarna för strategigenomförandet har försämrats år för år sedan konflikten bröt ut. Viss verksamhet kan inte genomföras utan man fokuserar på det som är möjligt. Men det går dock delvis i rätt riktning inom hälso/SRHR-området, som är det största området och en stor del av det humanitära stödet har tydlig bäring på hälsosektorn så även synergier däremellan främjas.

Under året har Sida förberett två nya stöd; ett förnyat beslut om flerårigt stöd till NGO-Forum togs i december 2017 och löper från 2017–2020 om totalt MSEK 24 och stöd till UNDP/PaCC som omfattar perioden december 2017-mars 2020, om totalt MSEK 45.

I regleringsbrevet 2017 gavs Sida uppdraget att utvidga verksamheten till att också innefatta stöd till genomförande av fredsprocessen, med särskild betoning på kvinnors deltagande i fredsprocessen. För att möta uppdraget har Sida har utökat stödet till UN Women i Sydsudan och därigenom bl.a möjliggjort tillsättandet av en jämställdhetsrådgivare till JMEC, Joint Monitoring and Evaluation Committee.

2 Resultatredovisning

2.1 Stödområde 1: Ökad tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård för kvinnor och barn, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

2.1.1 Mål 1.1: Ökad tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård för kvinnor och barn, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Utveckling mot strategimålet

Utvecklingen i landet har påverkat förutsättningarna för stödområde 1. Situationen för Sydsudans kvinnor och barn har försvårats alltsedan december 2013 då konflikten i Sydsudan bröt ut på nytt och då våldets intensitet ökat alltsedan juli 2016. De huvudsakliga orsakerna är konflikten, den ekonomiska utvecklingen och mycket allvarliga matosäkerheten generellt med svält deklarerad i

särskilt utsatta områden. Tilltagande ekonomisk utsatthet och fattigdom, avsaknad av investeringar i samhällsstrukturer som skola och hälsosystem har ökat kvinnors och flickors utsatthet, särskilt kopplat till SRHR. Sydsudans budget allokterar endast mellan 1–2 % av planerade utgifter till landets hälsosektor och det finns stor osäkerhet kring vilka faktiska medel som tillgängliggörs under året.

En kontinuerlig hälso- och sjukvård med tjänster kopplade till SRHR har inte kunnat säkerställas. Löner till offentlig sjukvårdspersonal uteblir eller är mycket oregelbunden, vilket tvingar anställda att söka andra försörjningsalternativ och leder i övrigt till låg motivation. Under år 2017 framkom vid sektionkansliets fältresor att några hälsoinstitutioner står tomma på grund av landets ökade säkerhetsrisker och regeringens oförmåga att betala löner.

Givarna har genom flexibilitet och justering av stöd delvis kompenserat situationen men på bekostnad av andra investeringar i hälsosystemet. Regeringens bristande engagemang har också påverkat genomförandet av Sidas stöd till FN:s befolkningsfond (UNFPA) att stärka utbildning av barnmorskor. Viktig lagstiftning i parlamentet har fördröjts och hindrat utvecklingen av styrdokument.¹³

Den väpnade konflikten bidrar tilltagande till att förstärka traditioner som negativt inverkar på kvinnors och flickors sexuella och reproduktiva hälsa, exempelvis äktenskap för unga flickor, tidigt barnafödande och restriktiv hållning till preventivmedel och sexualundervisning. Förekomsten av sexuellt och könsrelaterat våld (SGBV) är fortsatt mycket omfattande och används som ett verktyg i den väpnade konflikten.¹⁴ Mödradödligheten i Sydsudan är bland de högsta i världen¹⁵. Abortrelaterad dödlighet uppskattas stå för mer än 30% av all mödradödlighet.

Behov av tjänster och information relaterat till SRHR är stora, beroende på landets grundläggande ojämlikhet mellan kvinnor och män och mycket låg självbestämmanderätt hos kvinnor. Från politiskt håll och i samhället finns misstro och mycket restriktiv syn på preventivmedel och sexuella- och reproduktiva rättigheter. Sydsudan har nyligen ratificerat AU:s Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa¹⁶ (Maputoprotokollet) men med flera förbehåll avseende tillgång till bl. a preventivmedel, kvinnors

¹³ DFID HPF Annual Review November 2016. Möte med hälsoministeriet maj 2016. Canada and Sweden Funded Projects with UNFPA Status Update – 17 August 2016 (160818)

¹⁴ Uttalande UNCHR 170315: <https://unmiss.unmissions.org/south-sudan-un-expert-urges-action-end-rights-abuses-country-where-impunity-norm-un-news-centre>

¹⁵ Uppgifterna varierar, det finns inga aktuella säkerställda data att tillgå. Enligt UNICEF (2015) Facts and figures South Sudan. https://www.unicef.org/appeals/files/Fast_Facts_22_Oct.pdf är mödradödligheten i Sydsudan 2 054/100 000 medan Trends in maternal mortality: 1990 to 2015 Estimates by WHO, UNICEF, UNFPA, World Bank Group and the United Nations Population Division anger siffran 789/100 000 levande födda.

¹⁶ Sydsudan har dock inte undertecknat eller ratificerat själva stadgan

sexuella rättigheter och förbud om barnäktenskap, vilket försvagar förväntningarna på förändring inom dessa områden.

En utgångspunkt är att komplexiteten i genomförandet av insatser överlag i Sydsudan ställer höga krav på aktivt deltagande i gemensamma processer. Vissa sexuella och reproduktiva rättigheter som tillgång till sexualundervisning, preventivmedel och eftervård vid abort, särskilt för ungdomar, liksom jämställdhet prioriteras inte tillräckligt inom programmen idag. Sverige är tillsammans med Kanada den givare som aktivt driver dessa frågor och därmed har ett tydligt mervärde. De flesta samarbetsorganisationer i Sydsudan inklusive de hälsorelaterade FN-organen är överbelastade eller är operativt begränsade av andra skäl. Enligt samtal med partners tycks avsaknad av tydliga gemensamma mål kopplat till SRHR och GBV, bristande resurser, svagt ledarskap och samordning mellan olika aktörer göra att frågorna inte bedrivs effektivt.

Målet för resultatområdet är fortfarande mycket relevant men förutsättningarna för långsiktig resultatuppfyllelse har försämrats jämfört med läget vid tidpunkten för Sidas mottagande av den nu gällande strategin. Utvecklingen mot strategimålet har inte gått i önskvärd riktning (röd) och bedöms inte ”on-track”. Tillgången till grundläggande hälso- och sjukvård och vissa sexuella och reproduktiva rättigheter, främst preventiv mödra- och barnhälsovård och antalet säkra förlossningar har ökat medan kvaliteten i verksamheten utgör en kvarstående utmaning liksom tillgång till andra sexuella och reproduktiva rättigheter, som preventivmedel, sexualupplysning och säker abort. De humanitära aktörerna har stått för en stor del av tjänsterna inom hälsa och kompletterat det mer långsiktiga stödet.¹⁷ Den generella utvecklingen inom hälsoområdet gör det dock inte troligt att Sida vid strategiperiodens slut uppnår det resultat som anges i strategin.

Portföljnivå

Portföljen har inom resultatområde 1 bestått av två insatser: andra fasen av Health Pooled Fund (HPF2) och stöd till UNFPA "Strengthening Midwifery Services in South Sudan".

Trots utmaningar och bristande givarsamordning har insatserna kunnat genomföras i huvudsak enligt plan (gul) och har bidragit till det förväntade resultatet, då metoderna för genomförande och finansieringen tillåtit flexibilitet. Samtidigt skall understrykas att säkerhetsläget och de sammantaget

¹⁷ Sexual and Reproductive Health and Rights in South Sudan: potential areas of engagement for Swedish aid (2018), KIT Royal Tropical Institute.

mycket låga totala volymerna till sektorn gör att de hälsorelaterade effekterna i befolkningen är mycket begränsade.

Sida bidrar genom stöden inom resultatområdet hälsa och SRHR till resiliens genom stöd till beredskap och förmåga att hantera hälsorelaterade hot och kriser, bl. a genom stöd till hälsoinstitutioner och strukturer i samhället på lokalnivå, samtidigt som relevanta tjänster levereras.

Insatsnivå

Health Pooled Fund inriktas huvudsakligen på tillgång till en begränsad sortering av essentiella läkemedel, finansiellt extrastöd till viss personal och grundläggande mödra-barnhälsotjänster. Stödet till den givargemensamma hälsofonden HPF passar i grunden väl med Sidas målsättning om minskad mödra- och barnadödlighet. HPF är det enskilt största programmet för grundläggande hälsotjänster i 8 av 10 fd. delstater, också med syfte att bygga nödvändiga system och institutioner i sektorn. Sida bidrog under 2012-16 med 185 MSEK. Programmet är ett utvidgat stöd till SRHR, primär- och referensvård i fall av förlossningskomplikationer, med fokus på kvinnor och barn som bygger på det nationella dokumentet "Basic Package of Health and Nutrition Services". Över hälften av Sydsudans befolkning bedöms få hälso- och sjukvård genom HPF2. Samtidigt finns flera utmaningar och frågor att lösa ut, exempelvis: den pågående konflikten, mycket begränsad resurstilldelning till sektorn av landets egen budget samt otillräcklig kapacitet hos den ledande givaren att bemöta samfinansiärernas behov av information.

Inom ramen för stödet till UNFPA och projektet "**Strengthening Midwifery Services in South Sudan**" har utbildning av barnmorskor och annan hälsopersonal kunnat genomföras, men de delar av programmet som handlar om institutionsutveckling har inte kunnat fullföljas. De är avhängiga regeringens aktiva ställningstagande och resurser, till exempel lagstiftning och policyutveckling.¹⁸ UNFPA insatsen med huvudsakligt stöd till utveckling av barnmorskeprofessionen är förlängd utan extra medel under 2018.

2.2 Stödområde 2: Stärkt förmåga hos civilsamhället att verka för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna samt försoning mellan rivaliserande folkgrupper och därigenom bidra till stärkt demokrati

¹⁸ UNFPA semi-annual report SMSII April-Sept 2017.

2.2.1 Mål 2.1 Stärkt förmåga hos civilsamhället att verka för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna samt försoning mellan rivaliserande folkgrupper och därigenom bidra till stärkt demokrati

Utveckling mot strategimålet

Utvecklingen i landet har påverkat förutsättningarna för stödområde 2 negativt.

Omfattande övergrepp av de mest grundläggande mänskigheterna rättigheterna såsom rätten till liv, rätten till mat, rätten till hälsa och icke-diskriminering, paras med fortsatta omfattande inskränkningar av yttrande- och organisationsfriheter.¹⁹ Det politiska läget och fortsatta konflikter och övergrepp försvårar arbete med mänskliga rättigheter, demokrati och försoning generellt.

En betydande orsak är att regeringen starkt beskurit möjligheterna för civilsamhällesorganisationer att verka, bl. a genom den lagstiftning som antogs 2016 (NGO-lagen, samt RRC²⁰-lagen) och en ökad kontroll av civilsamhällesgrupper under 2016–17. Möjligheterna har inskränkts ytterligare då den politiska krisen och väpnade konflikten fortsatt. Omfattande övergrepp, straffrihet och en ökad polarisering mellan grupper i samhället har försvårat arbetet med mänskliga rättigheter, försoning och demokrati.²¹

Även om många aktörer inom det civila samhället har förhållandevis god kapacitet för såväl påverkansarbete²² som mer tjänsteorienterad verksamhet, begränsar det minskade utrymmet och den negativa utvecklingen resultat inom MR, försoning och demokrati. Civilsamhällets möjligheter att påverka utvecklingen är starkt avhängig regeringens ansvarstagande, som är mer eller mindre obefintligt. FN:s särskilt inrättade MR-kommission för Sydsudan tecknar en fortsatt dyster bild av MR-läget i sin senaste rapport, som särskilt problematiserar bristen på, men behoven av, ansvarsutkrävande.²³ Andra bedömare såsom Freedom House, Amnesty och HRW, bekräftar bilden av fortsatta inskränkningar och övergrepp mot NGOer, media, journalister och/eller oppositionella röster, och omfattande straffrihet. Den generella utvecklingen inom stödområdet gör det inte troligt att Sida vid strategiperiodens slut uppnår det resultat som anges i strategin.

Civila samhället står för mellan 80 och 90% av humanitärt stöd i Sydsudan och genomför tillsammans med FN majoriteten av de mest grundläggande samhällstjänsterna i landet. Det

¹⁹ T ex Report of the Commission on Human Rights in South Sudan, 13 March 2018, A/HRC/37/71 och Report on the Right to Freedom of Opinion and Expression in South Sudan since the July 2016 Crisis, February 2018, UNMISS/OHCHR joint report

²⁰ Relief and Rehabilitation Commission, som ansvarar för registrering av NGO:er

²¹ Bl. a Resolution adopted by the Human Rights Council on 24 March 2017, A/HRC/RES/34/25 och Report of the Commission on Human Rights in South Sudan, 13 March 2018, A/HRC/37/71

²² T ex se <https://www.civilrightsdefenders.org/east-africa/civil-rights-defender-of-the-year-award-2017-edmund-yakani/>

²³ Report of the Commission on Human Rights in South Sudan, 13 March 2018, A/HRC/37/71

humanitära tillträdet är dock kraftigt begränsat. Våld mot organisationer och dess anställda har ökat under 2017 (jmf ovan). Parter i konflikten misslyckas upprepade gånger med att respektera internationell humanitär rätt.

Kvinnors och flickors situation är fortsatt mycket svår. Det könsrelaterade våldet är omfattande och det rapporteras upprepat om gruppvåldtäkter och sexuellt och könsrelaterat våld, vilket i hög grad är kopplat till grundläggande ojämlikhet mellan kvinnor och män och låg självbestämmanderätt hos kvinnor inom alla sfärer.

Sammantaget bedöms målet för resultatområdet fortfarande relevant, men förutsättningarna för långsiktig resultatuppfyllelse har också inom detta resultatområde kraftigt försämrats jämfört med läget vid tidpunkten för Sidas mottagande av strategin. Utvecklingen mot strategimålet har inte gått i önskvärd riktning (röd) och bedöms inte ”on-track”.

Portföljnivå

Portföljen inom målområde 2 har under året bestått av fem insatser: South Sudan NGO Forum, UN Women, Community Security & Arms Control (CSAC) och dess efterföljare Peace and Community Cohesion (PaCC), samt Civil Society Facility (CSF). Trots de omfattande utmaningarna, har de fem insatserna i huvudsak kunnat genomföras enligt plan (gul), med undantag av en insats (se nedan). De insatser som har fungerat har präglats av flexibilitet och stor kunskap hos samarbetspartner om sammanhanget i vilket de verkar. Insatserna har kunnat genomföras i Juba och i mer stabila områden och har bidragit till det förväntade resultatet.

Insatsnivå

NGO Forum är det största medlemsnätverket för civilsamhällesorganisationer i Sydsudan och har fått stöd från Sida sedan 2012. För närvarande har forumet 184 nationella och 127 internationella medlemsorganisationer. Det övergripande målet är att förbättra förutsättningarna för civilsamhällesorganisationer att bemöta både humanitära- och mer långsiktiga utvecklingsbehov i Sydsudan. NGO Forum arbetar för ökat informationsutbyte och samordning kring strategiska frågor som berör medlemmarnas verksamhet eller säkerhet, stöd till policy och påverkansarbete, och stärkt effektivitet hos de nationella medlemmarna. NGO Forum hade under 2016 och i början av 2017 en något mer problematisk relation till Sydsudans humanitära kommission, RRC, pga. den nya lagstiftningen och ökad kontroll av civilsamhällesverksamhet, med särskild kritik mot NGO-samordning som ej drivs av regeringen. Relationen rapporteras emellertid ha förbättrats under 2017 tack vare ökad dialog och omformulering av delar av forumets och sekretariatets roll. Stödet bedöms vara mycket strategiskt

utifrån ett såväl långsiktigt utvecklings- som humanitärt perspektiv. Ett förnyat beslut om flerårigt stöd togs i december 2017 och löper från 2017–2020 om totalt MSEK 24.²⁴

Stödet till NGO-Forum har bidragit till att forumet och dess medlemmar mer effektivt deltagit i humanitära insatser och utvecklingssamarbete. Forumet har fortsatt arbetat med säkerhetsfrågor för sina medlemmar. Forumet har också bidragit till informationsutbyte, samordning och medlemmars deltagande i viktiga fora, till exempel Humanitarian Country Team (HCT) och UNMISS. Den senaste medlemsundersökningen visar att ca 90–100% av de svarande anser att informations-, säkerhets- och policyarbetet som NGO Forums sekretariat samordnar är särskilt användbart.²⁵ Som en del av framtagandet av ett nytt flerårigt program, en ny värdorganisation (host agency) och ökade svårigheter att verka i den sydsudanesiska kontexten, gjorde NGO Forum och dess sekretariat under 2017 delvis ett omtag genom att tydliggöra sin roll och effektivisera bl. a medlemskap. Att Sida inte öronmärkt stödet har gett den flexibilitet som behövts för att anpassa arbetet till situationen.

Svenskt stöd till **UN Women** har utgått sedan landet blev självständigt. Sida ger ett icke-öronmärkt stöd till UN Womens strategiska plan och är FN-organets största givare i Sydsudan. UN Women arbetar med kvinnors politiska deltagande, kvinnors ekonomiska egenmakt, könsrelaterat våld samt fred och säkerhet och humanitära insatser. En viktig del av detta arbete är det stöd som UN Women ger för genomförandet av den handlingsplan för 1325. Stödet utökades år 2017 för att möjliggöra genomförandet av Sidas uppdrag i regleringsbrevet 2017 om stöd till kvinnors deltagande i fredsprocessen.

UN Women har genomfört merparten av planerade aktiviteter.²⁶ Sidas kärnstöd har bland annat resulterat i att Women Parliamentarian Caucus kunde arbeta för att Maputo-protokollet ratificerades av sydsudanesiska parlamentet under 2017. Maputo protokollet är ett progressivt jämställdhetsdokument som har tagits fram inom ramen för AU. Stödet har också underlättat att 602 kvinnor och flickor som har blivit offer för sexuellt våld har kunnat få medicinsk och psykosocial hjälp samt utbildning och tillgång till försörjningsmöjligheter. Vidare har ungdomsorganisationer i Rumbek, Bor och Yambio utbildat 3 000 kvinnor och flickor i sina rättigheter avseende SGBV. Arbetet med att stärka kvinnors ekonomiska egenmakt har gjort att 1 200 människor har fått stöd att få försörjningsmöjligheter och programmet har inrättandet av 7 nya mikrofinansieringsgrupper på lokal nivå.²⁷ Delar av stödet till UN Women har inte kunnat genomföras som planerat, bland annat på grund av begränsat tillträde till vissa

²⁴ Insatsnummer 10755

²⁵ Country Director survey 2016

²⁶ Insatsnummer 52100135

²⁷ I UN Women South Sudan Strategic Note 2014-2016, Progress report July-December 2017

delar av landet. Kostnaden för säkerhet har ökat markant. Vissa givare har styrt om sitt stöd till humanitära insatser.²⁸

I december 2017 tog Sida beslut om stöd till **UNDP:s projekt Peace and Community Cohesion (PACC)**²⁹, efterföljare till **Community Security & Arms Control (CSAC)** som Sida finansierade april 2015-juni 2017³⁰. Mot bakgrund av bristande politiskt stöd för fred i Sydsudan och fortsatta konflikter, hade CSAC som helhet svårigheter att uppnå resultat. Exempel på uppnådda resultat på nationell nivå är dock framgångsrikt påverkansarbete för och en ny lagstiftning mot små och lätta vapen³¹, även om uppföljningen av denna innebär enorma utmaningar i nuvarande kontext, samt upprättandet av fredskommittéer på lokal nivå genom UNDP:s stöd till den nationella freds- och försoningskommissionen. Stöd till CSAC visar främst positiva resultat på lokalsamhällsnivå och i verksamhet riktad mot eller i samarbete med civilsamhällesaktörer, finansierat av bl. a Sida. Sidas stöd till CSAC har t ex bidragit till fred och säkerhet på lokal nivå genom att stärka relationer mellan och inom olika grupper som står i konflikt med varandra; ökad kunskap om frågor som rör fred och konflikt; ökad resiliens mot konflikt genom olika samarbets- och försörjningsprojekt på lokalsamhällsnivå; stärkt kunskap om konfliktkänslighet hos lokalradio; ökad kunskap och initiativ mot SGBV i lokalsamhällen finansierade av projektet; och stärkt organisatorisk och tematisk kapacitet hos 23 civilsamhällesorganisationer engagerade i lokala freds- och försoningsinitiativ med svenskt stöd.³²

Mot bakgrund av tidigare erfarenheter från CSAC, ligger PaCC:s fokus nu tydligare på den lokala nivån. Sidas nya stöd till PaCC omfattar perioden december 2017-mars 2020, om totalt MSEK 45.

Utöver ovanstående fyra insatser pågår ett stöd till **South Sudan Civil Society Facility (CSF)**³³, april 2016–2020, som är en fond avsedd för CS-aktörer att kunna söka projekt- och kärnstöd från, med målet att stärka organisatorisk såväl som strukturell kapacitet för det sydsudanesiska civila samhället. CSF:ens verksamhet försenades inledningsvis kraftigt av den eskalerande konfliktsituationen i juli 2016 då projektet ännu inte hade etablerats. I slutet av år 2017 bröt den ledande givaren, Nederländerna, kontraktet med programmets genomförarkonsult/fondadministratör p g a brister i genomförande och dialog pågår om programmet kan nystarta med en ny genomförare. En aktivitets- och utfasningsplan för 2018 har tagits fram och inom ramen för denna ska bl. a fyra utvalda

²⁸ Ibid

²⁹ Insatsnummer 11625

³⁰ Insatsnummer 51230007

³¹ Community Security and Arms control Project, Annual Report 2016, s. 7-9

³² Community Security and Arms control Project, Final Report (April 2015-June 2017), December 2017

³³ Insatsnummer 51230013

internationella NGOer arbeta med kapacitetsutveckling av lokala CSOer i tre områden i landet, Aweil, Yambio och Bor, liksom förbereda för en ny fondadministratör att ta över CSF.

3 Implikationer för det fortsatta strategigenomförandet

Den svenska strategin anger att Sida ska undvika direkt stöd till statliga strukturer. Några av portföljens insatser har dock som delmål att stärka statens kapacitet. Sidas prioriterar insatser som stärker samhällens och individers resiliens snarare än statens för att tillförsäkra utveckling för utsatta, sårbara och fattiga människor. Samtliga insatser genomförande har dock statliga kontakter genom landets komplicerade och tunga administration av tillstånd för aktörer att verka i landet genom RRC. Sida avser att i samtliga kommande insatser analysera relevanta aktörers ägarskap, vilket är en förutsättning för hållbara resultat.

Sida arbetar utifrån teamets förutsättningar att stärka harmonisering, givarsamordning och dialog med aktörer på lokal nivå och mellan huvudstäder. Det är resurskrävande att föra dialog i Sydsudan då flera givare, på grund av säkerhetsläget inte har full bemanning i Juba. Sida stöder idag enbart program eller fonder tillsammans med andra likasinnade givare för att främja bredare partnerskap och minska risken för ett splittrat stöd i det konfliktfyllda landet.

Givet att tillträdet till stora delar av landet är begränsat har givarsamfundet över en längre tid diskuterat behov av nya metoder för uppföljning av insatser. Sida är en av få givare som trots den rådande säkerhetssituationen väljer att resa inom landet.

Sydsudan rankas som ett av världens absolut mest korrupta länder och landets konfliktsituation och svaga ekonomi har öppnat nya risker inom området. Merparten av insatserna genomförts av FN och Sidas insatsportfölj har endast haft 4–8 insatser, vilket underlättar uppföljning. Sidas regel för anti-korruption och risker för korruption hanteras och dokumenteras i såväl beredning som uppföljning av varje insats.